

Södertörns högskola | Institutionen för kultur & lärande

Examensarbete 15 hp | Utbildningsvetenskap 5 | HT 2015

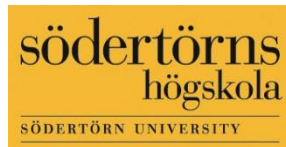
Förskolläraryrket med interkulturell profil

Stora barngrupper = stora problem?

– En undersökning om förskollärares
positiva och negativa uppfattningar
om stora barngrupper

Av: Johanna Björkhage & Emma Forsed Thorsén

Handledare: Adriana Velasquez

Abstract

Title: Are large groups of preschoolers equal to large problems? – A study on preschool teachers' perceptions of large groups of children at preschool

Semester: HT15

Authors: Johanna Björkhage & Emma Forsed Thorsén

Supervisor: Adriana Velasquez

Keywords:

Preschool - large groups of preschoolers - preschool teacher - preschool structure and organization – constructionism

Nyckelord:

Förskola - stor barngrupp - förskollärare - förskolestruktur och -organisation – konstruktionism

The purpose of this study is to investigate whether large groups of preschool children means lower quality of child development and learning. From six preschool teachers perspective we also wanted to find out the large groups of children positive and negative sides. The reason behind our choice of purposes is both our own experiences of mostly negative opinions of large groups of children among preschool teachers, as well as the news reports about the negative consequences that large groups of preschoolers may cause. The study draws on a approach of the term constructionism in the understanding of the teachers' perceptions of larger groups of preschoolers. We applied a qualitative method based on interviews with six preschool teachers working on two different preschools.

The result of our study shows that the interviewed preschool teachers sees mostly advantages rather than disadvantages with large groups of preschoolers. The preschool teachers describe that to be able to work with large groups of preschoolers there has to be a good structure and organization guaranteeing that the pedagogues have the right competence and that the preschools environment is well designed. The conclusion we have been able to draw is that the preschool teachers in our study is not sharing the same negative view that previous research and media reports have shown. Instead the preschool teachers in our study sees more positive than negative aspects of large groups of preschoolers, as long as there is a good structure and organization.

Innehållsförteckning

1	Introduktion	4
1.1	Inledning	4
2	Tidigare forskning	6
2.1	Barngruppens omfattning	6
2.2	Struktur och organisation	7
2.3	Förskollärarens kompetens	8
2.4	Miljöns utformning	9
3	Teoretisk utgångspunkt	11
4	Metod och material	13
4.1	Urval	13
4.2	Förberedelser	14
4.3	Metod	14
4.4	Material	15
4.5	Transkribering	16
4.6	Metodreflektion	16
4.7	Etiska ställningstaganden	17
4.8	Arbetsfördelning	18
5	Resultat och analys	20
5.1	Förskollärarens uppfattningar om stora barngrupper	20
5.1.1	Fördelar med stora barngrupper	20
5.1.2	Nackdelar med stora barngrupper	22
5.1.3	Analys av för- och nackdelar med stora barngrupper	23
5.2	Struktur och organisation i stora barngrupper	24
5.2.1	Analys av struktur och organisation i stora barngrupper	26
5.2.2	Att organisera barnen i smågrupper	27
5.2.3	Analys av att organisera barn i smågrupper	29
5.2.4	Pedagogernas kompetens	30
5.2.5	Analys av pedagogernas kompetens	31
5.2.6	Att använda pedagogisk dokumentation som verktyg	32
5.2.7	Analys av att använda pedagogisk dokumentation som verktyg	33
5.3	Miljöns utformning som hjälpmedel i stora barngrupper	33
5.3.1	Analys av miljöns utformning som hjälpmedel i stora barngrupper	35
6	Slutsats och sammanfattning	37
6.1	Hur ser förskollärare på två förskolor på de stora barngrupperna?	37

6.2 Hur beskriver förskollärarna att de strukturerar, organiserar och arbetar i stora barngrupper, för att ge barn möjlighet till utveckling och lärande?	38
6.3 Diskussion	40
6.4 Vidare forskning	41
7 Litteraturlista	43
8 Bilaga.....	46

1 Introduktion

1.1 Inledning

”Stora barngrupper är ett av de största hindren i förskollärarens vardag” (Thorén, 2015).

Ovan nämnda citat står för ett av de resultat som framkommit efter en medlemsenkät som Läraresförbundet skickade ut till 1 000 medlemmar, varav cirka 800 förskollärare svarade. Vi känner oss bekymrade och en aning upprörda över att så många förskollärare verkar ha en sådan negativ inställning till stora barngrupper. Inställningen vi uppfattar att de tillfrågade förskollärarna verkar ha, är att de anser att det finns en maxgräns för hur många barn man kan arbeta med för att kunna bedriva en god och utvecklande verksamhet. Det verkar också som att de tillfrågade förskollärarna enbart ser hinder med stora barngrupper. Då allt större barngrupper verkar vara ett faktum ställer vi oss, efter att ha tagit del av detta resultat, frågan om vi helt enkelt bör ge upp vår strävan efter att uppnå kvaliteten i våra framtida yrkesroller som förskollärare?

Det som inspirerat oss till vårt val av ämnesområde i vårt examensarbete är en blandning mellan nyhetsrapporteringar som ovanstående och åsikter rörande detta ämne men även egna erfarenheter. Vi anser att existensen av stora barngrupper på förskolan därmed är ett högst aktuellt ämne. Det spekuleras i medier kring vilka negativa effekter de stora barngrupperna får för barns möjligheter till utveckling och lärande och huruvida barn ges tillfälle till både enskild och social utveckling. I en artikel publicerad i september 2014 beskrivs hur antalet förskolegrupper som består av minst 20 barn har blivit 50 procent fler sedan 2006.

Konsekvenserna av detta sägs bli otrygga barn, stressad personal och låg kvalitet på lärande (Senneby, 2014). Vidare går det i en artikel publicerad av Aftonbladet i januari 2014, att ta del av liknande rapportering. I artikeln beskrivs även oron för att förskolan med sin roll att lägga en god grund för vidare skolgång påverkas negativt av stora barngrupper (Westin, 2014).

Våra tidigare erfarenheter har för oss medfört både negativa och positiva upplevelser av arbetet med stora barngrupper. En del av de pedagoger vi stött på ute på förskolorna har haft en negativ inställning till stora barngrupper och anser att det är näst intill omöjligt att bedriva en god pedagogisk verksamhet med 20 barn. Andra pedagoger som vi mött har istället för att fokusera på att barngruppen är stor, lagt ner stor ansträngning på att kvalitetssäkra verksamheten med en tydlig organisation, struktur och miljö.

I läroplanen för förskolan betonas vikten av att ge barn förutsättningar att fungera både enskilt och i grupp, att barn får sina egna behov respekterade och tillgodosedda samt att de erbjuds en god miljö för utveckling, lek och lärande (Skolverket, 2010, s. 8-11). Med tanke på att dessa punkter återfinns i riktlinjerna för vad förskollärarna ska ansvara för är det för oss av desto större relevans att just fokusera denna undersökning på förskollärarnas syn på utveckling och lärande. Detta utifrån förskollärarnas syn på det sociala och enskilda lärandet samt miljöns utformning i relation till barngruppens storlek på förskolan.

1.2 Syfte och frågeställningar

Vårt syfte är att undersöka om det finns någon motsägelse i att de stora barngrupperna behöver medföra sämre kvalitet för barns utveckling och lärande. Utifrån sex förskollärares perspektiv vill vi även studera de stora barngruppernas positiva respektive negativa sidor.

Frågeställningar:

- Hur ser sex förskollärare på två förskolor på de stora barngrupperna?
- Hur beskriver förskollärarna att de strukturerar, organiserar och arbetar i stora barngrupper, för att ge barn möjlighet till utveckling och lärande?

2 Tidigare forskning

Nedan återges vad vi läst för tidigare forskning som berör stora barngruppers påverkan på barns utveckling och lärande. Den tidigare forskning som varit relevant att använda sig av i vår undersökning har legat till grund för utformandet av vår egen undersökning och vad det var vi ville få en fördjupad kunskap om. En stor del av den forskningen som vi har tagit del av har ett förskollärarperspektiv, då det till största del är förskollärares syn och uppfattningar som forskningen utgår ifrån.

De huvudsakliga forskarna som kommer att utgöra en stor del av vår undersöknings tidigare forskning är professorerna Ingrid Pramling Samuelsson, Pia Williams och Sonja Sheridan. Deras huvudämnen är pedagogik, lärande och kommunikation inriktat på yngre barn och förskola. Dessa tre personer är ledande inom det ämnesområde vi valt att göra vår undersökning om, då de publicerat forskning rörande storleken på barngrupper och dess påverkan på förskolans verksamhet. På hemsidan för Göteborgs universitets institution för pedagogik, kommunikation och lärande går det att läsa att de för tillfället bedriver ett forskningsprojekt som är finansierat av Vetenskapsrådet. I forskningsprojektet som pågår mellan 2012-2016 vill de få svar på vilka konsekvenser stora barngrupper har på förskolans kvalitet (Göteborgs universitet, 2015).

2.1 Barngruppens omfattning

Skolverket släppte i december 2013 ett pressmeddelande där de tillkännagav att de tidigare riktlinjerna för att en förskolegrupp skulle bestå av 15 barn nu blivit borttagna. Skolverket menar att de nya råden istället ska ha en utgångspunkt i barnens bästa och att det är flera faktorer som spelar in för hur många barn en barngrupp ska bestå av. Dessa faktorer handlar bland annat om miljö, lokaler, personalkompetens och barngruppens sammansättning. Brister det på något sätt bland dessa faktorer menar Skolverket att de ansvariga för förskolan (exempelvis kommunen) ska se över detta och göra förändringar som är bäst för barnen. Dessa förändringar skulle kunna vara att barngruppen blir mindre eller att mer personal anställs (Skolverket, 2013). Vidare anger Skolverket (2013, s. 18-20) i deras allmänna råd med kommentarer om förskolan, att det råder stor variation i hur stor en barngrupp på en förskola kan vara eller hur stor personalstyrkan är. Det innebär att vad som är idealstorleken för en barngrupp på en förskola eller avdelning inte behöver vara densamma på en annan. Det viktiga är att kvalitet på lärande uppnås vilket det görs genom de faktorer som ovanstående pressmeddelande från Skolverket betonar. Hur stor eller liten en barngrupp bör vara för att

förskolan ska kunna erbjuda en god verksamhet saknas det forskning om. Tidigare forskning har fördjupat sig i vilka för- och nackdelar det finns med stora eller små barngrupper utan att ha definierat vad som anses vara stora eller små barngrupper (Rosenqvist, 2014, s. 18).

Det som forskningen sammanfattningsvis visar kring barngruppens omfattning är hur en förändrad syn på barngruppens storlek har framkommit av direktiv från Skolverket. Dessa direktiv framhåller att kvaliteten är viktigare än barngruppens storlek.

2.2 Struktur och organisation

Struktur på förskolan kan ta sig uttryck på olika sätt. Det kan bland annat bestå av kompetens, organisation, dagsstruktur, planering och gruppstorlek (Sheridan, 2009, s. 26). Vad pedagogerna säger sig ha för avsikt med att ha struktur i verksamheten är att den ska ge förutsättningar för barns lärande men också förutsättningar för pedagogerna att kunna utföra sitt eget arbete (Mårdsjö Olsson, 2010, s. 130). Mindre grupper av barn ger större förutsättningar till lärande, för i de mindre grupperna finns det större möjligheter till samspel, utforskande och problemlösning (Sheridan, 2009, s. 47). I de stora barngrupperna på förskolan är det av stor vikt att organisera barngruppen till att arbeta i mindre grupper istället för i helgrupp. Genom att göra det underlättas arbetet med att uppnå de lärandemål som är uppsatta (Rosenqvist, 2014, s. 21). I de mindre grupperna får även pedagoger möjlighet att uppmärksamma varje barns enskilda lärande. Hur indelningen av grupperna ser ut kan ha flera olika anledningar såsom barnens intresse, val av aktivitet, den tillgängliga personalstyrkan samt miljöns utformning (Pramling Samuelsson, Williams & Sheridan, 2015, s. 10).

En svårighet förskollärare anser att det finns med att arbeta med stora barngrupper är att det tenderar till att bli en verksamhet som syftar till att passa barn istället för en pedagogisk verksamhet. Det blir även en svårighet att ha aktiviteter oavsett om de är planerade eller spontana i en stor barngrupp. Barnens möjlighet till delaktighet och aktivitet i verksamheten minskar ju större antalet barn är (Rosenqvist, 2014, s. 68). Vid frånvaro av personal sägs de större barngrupperna försvåra pedagogernas arbete med att utföra planerade aktiviteter utifrån läroplansmålen. Frånvaro hos personalen bidrar också till en tidsbrist eftersom att antalet barn blir för många jämfört med antalet pedagoger (Rosenqvist, 2014, s. 99).

I stora barngrupper och helgrupp menar pedagoger att det kan bli svårt att bemöta och utmana varje barn så som de skulle vilja (Pramling Samuelsson, Williams, Sheridan & Hellman,

2015, s. 9). Hur de allt större barngrupperna påverkar kvaliteten på lärandet negativt ses därmed främst vara att pedagogerna inte hinner se och kommunicera med varje barn i enskild bemärkelse. Det blir även svårt ur den aspekten att stora barngrupper leder till att pedagogerna har fler barn att tolka, förstå och följa i deras utveckling och lärande. Detta kan därmed göra det svårare att arbeta för att uppnå läroplansmålen. De stora barngrupperna anses också komplicera pedagogernas arbete med att möta varje enskilt barns behov och intressen, vilket vidare leder till stress hos både barn och pedagoger. (Pramling Samuelsson, Williams & Sheridan, 2015, s. 2-3, 8). Ännu en stressfaktor i stora barngrupper, beskriver förskollärarna, kan vara att relationerna blir för många för barnen att kunna hantera. Å andra sidan kan en liten barngrupp påverka negativt genom att barnen inte har ett lika stort utbud på olika barn att samspela eller skapa vänskapsrelationer med (Rosenqvist, 2014, s. 70, 80). Williams (2006, s. 52) menar i motsats till att det enskilda barnets utveckling riskerar att osynliggöras i förskolans sociala sammanhang, att det är i dessa sociala sammanhang som det enskilda barnets handlingar får mening.

Forskningen pekar på att förskolepedagogerna generellt skulle föredra att arbeta med mindre barngrupper än de har idag. Även om de nya direktiven från Skolverket betonar att kvaliteten har större betydelse än antalet barn i gruppen, anser pedagoger att gruppstorleken spelar roll för dem. Pedagoger menar att stora barngrupper till största del är negativt och inte bidrar med något positivt.

2.3 Förskollärarens kompetens

Kompetensen hos förskollärare beskrivs vara en väsentlig del för barns utveckling och lärande. I en resultatdialog som Vetenskapsrådet presenterar från 2011 framställs det vad förskollärarna själva anser är viktiga kompetenser såsom social kompetens och organisatorisk kompetens. Detta innebär bland annat att förskollärarna ska vara villiga att samarbeta, utveckla och förändra i verksamheten för att uppnå god kvalitet för barnen (Sheridan, Williams & Sandberg, 2011, s. 139-140). Tilläggas kan att pedagogers kompetens är komplext på grund av att det består av stora variationer av kunskaper och förmågor hos pedagogerna. Förutom den kunskap de har om utveckling och lärande bör de således ha en förmåga att observera och dokumentera barns utveckling och lärande. Verksamhetens utformning grundas även i vilken barnsyn och vilket förhållningsätt pedagogerna har (Sheridan, 2009, s. 44-45).

Utbildning ses vara en viktig faktor i ett arbetslag där det framgår att ju högre utbildning ett arbetslag har desto högre kompetens har de och kan utforma en mer fungerande verksamhet. Men det handlar även om hela arbetslagets kompetenser, oavsett utbildningsgrad. De kompetenser arbetslaget har tillsammans kan därmed ha större betydelse för en verksamhets kvalitet än barngruppens omfattning. Med rätt kompetenser och organisation ser arbetslaget möjligheter snarare än hinder i en stor barngrupp (Rosenqvist, 2014, s. 58-60). I likhet med detta skriver Pramling Samuelsson, Williams, Sheridan & Hellman (2015, s. 10) att vissa förskollärare menar att kompetens är en lösning på problemet med stora barngrupper. Förskollärare menar att med rätt kompetenser kan de få vilken barngrupp som helst att fungera oavsett storlek.

Sammanfattningsvis går det att se att forskningen lyfter fram förskollärarnas kompetens som en alternativ lösning för de negativa aspekterna av en stor barngrupp. Forskningen visar därför hur viktig roll förskollärarnas kompetens har för arbetet med stora barngrupper. Genom att ha detta i åtanke menar forskningen att fokus flyttas från antalet barn till att förskolan har rätt personal med den kompetens som krävs.

2.4 Miljöns utformning

Läroplanen för förskolan redogör för att miljön ska vara innehållsrik och inbjudande. Den ska uppmuntra till lek, lärande och utveckling (Skolverket, 2010, s. 9, 11). Vidare beskrivs att en god utformad miljö bidrar till barns fantasi och lust till lärande (Pramling Samuelsson, Williams, Sheridan & Hellman, 2015, s. 11). Miljön ska vara flexibel på så sätt att den ska vara föränderlig och anpassas efter den aktuella barngruppens intressen och behov. Beroende på hur miljön är utformad kan den inverka både positivt som negativt för barngruppen och verksamheten. Är miljön otillgänglig och ostimulerande för barnen används inte miljön som en tillgång i verksamheten, vilket vidare kan bidra med att barns utveckling hämmas. Relationerna på förskolan påverkas också av miljön på det sättet att den visar vilka aktiviteter som är tänkta på olika ställen, vad som förväntas av barnen och vilka möten som kan uppstå (Skolverket, 2013, s. 16, 26).

Miljön har därmed stor betydelse för barns utveckling och lärande samt kvaliteten för förskolan. Miljön ska vara utformad så att det finns olika hörnor med olika sorters aktiviteter för barnen att göra. Den ska även vara uppbyggd på ett sätt så att barnen kan arbeta självständigt i de olika hörnorna (Persson, 2008, s. 76). Dock är många av förskolorna byggda på tidigt 1980-tal och därmed varken anpassade efter de växande barngrupperna eller

för den pedagogiska verksamhet som bedrivs på förskolorna idag. Förskollärare önskar att de hade lokaler och rum anpassade och utformade efter barngruppens omfattning för att kunna bedriva den verksamhet de skulle vilja ha (Pramling Samuelsson, Williams, Sheridan & Hellman, 2015, s. 11, Rosenqvist, 2014, s. 44, 73, Persson, 2008, s. 76). I trånga lokaler där många barn måste vistas på samma ställe blir följderna att ljudnivån blir högre. Detta bidrar till negativa konsekvenser i förskolans verksamhet. Det blir svårt att arrangera aktiviteter och samspel, kommunikation och relationer påverkas negativt av höga ljudnivåer (Rosenqvist, 2014, s. 49-50).

Utifrån vad tidigare forskning har kommit fram till anses miljöns utformning vara en viktig del i barns utveckling och lärande. Miljön ska vara stimulerande och tillåta barnen att vara utforskande. Däremot är många av förskolorna idag byggda i början av 1980-talet och inte anpassade efter hur förskolans verksamhet ser ut i dagsläget. Men om miljön är utformad på ett bra sätt ses även den, precis som förskollärarens kompetens, som en viktig del av lösningen på de stora barngrupperna.

3 Teoretisk utgångspunkt

I vår undersökning har vi valt att utgå från en konstruktionistisk inriktning som bygger på en syn på att människans värld är socialt konstruerad. Enligt Nationalencyklopedin (2015) definieras konstruktionism på följande sätt: ”*Konstruktionism, konstruktivism, social konstruktivism, samhällsvetenskaplig inriktning som hävdar att verkligheten eller aspekter av verkligheten är socialt konstruerade, dvs. att de är produkter av mellanmänsklig interaktion och kollektivt handlande*”. Den person vars konstruktionistiska tankar vi inspirerats av att själva använda oss av i vår undersökning är Hillevi Lenz Taguchi, professor i pedagogik. Vi har valt Lenz Taguchi därför att hon skrivit litteratur som belyser förskolan med en konstruktionistisk inriktning.

Inom den konstruktionistiska inriktningen ses kunskap och lärande som socialt och kulturellt konstruerad. Det betyder att det enskilda barnet aldrig lär helt i enighet med sig själv utan att lärande och erfarenheter uppstår i interaktion med andra objekt och individer i barnets omvärld. Barns samspel med andra barn, vuxna och den materiella miljön blir därmed på den centrala förutsättningen för lärande på förskolan. Inom den konstruktionistiska inriktningen ses barngruppen som en resurs i tillämpning av kunskap på förskolan. Med det menas att barn ges utrymme för egna tankar, hypoteser och problemställningar, att de själva får undersöka innan den vetenskapliga teorin presenteras. Genom olika grupsammansättningar kan barnen även få syn på olika sätt att tänka och göra, vilket i sin tur kan bidra till en ökad kreativitet hos barnen. På det här sättet blir barnen själva medkonstruktörer av sin kunskap (Lenz Taguchi, 2013, s. 99-100).

Enligt den konstruktionistiska inriktningen ses även de vuxna som självklara medkonstruktörer, eftersom det är pedagogerna som planerar och organiserar verksamheten på förskolan. Pedagogerna finns även där för att stötta barnen i deras lärandeprocess genom att bland annat ställa frågor i syfte att utveckla barnens resonemang. När pedagoger observerar och dokumenterar lärandeprocesser som de vidare reflekterar över tillsammans med barnen blir dokumentationen pedagogisk. I reflektionen med barnen kan pedagogen utmana barnen till att se den dokumenterade situationen ur olika perspektiv för att utveckla barnens tankeförmåga, snarare än att komma fram till ”rätt” svar. Genom att barnen får möjlighet att vara medkonstruktörer i meningsfulla sammanhang där deltagande står i fokus, utvecklas deras självkänsla (Lenz Taguchi, 2013, s. 99, 102).

Kommunikation anses inom den konstruktionistiska inriktningen bestå av olika faktorer som ger grundläggande förutsättningar för barns lärande. Kommunikation med andra barn är en faktor som ger upphov till ett utbyte av tankar, erfarenheter och strategier mellan barn. Denna kommunikation bidrar till bland annat konfrontation, förhandling och kompromissande som utvecklar barnen. En annan faktor utgörs av barns kommunikation med vuxna som bygger på ovanstående del om vuxna som medkonstruktörer i barns lärande (Lenz Taguchi, 2013, s.101-102).

Ytterligare en viktig faktor för barns lärande är kommunikationen som barnen har med miljön. Lenz Taguchi beskriver att den fysiska miljön utifrån en konstruktionistisk inriktning är utformad efter vad pedagogerna anser att miljön ska innehålla och vad den ska bidra till. Miljön ska enligt denna inriktning vara föränderlig, och att både pedagoger och barn är en del av förändringen. Lenz Taguchi som relaterar till Reggio Emilia-filosofin lyfter fram ”den tredje pedagogen” som en tanke i utformandet av den fysiska miljön på förskolan. Den tredje pedagogen innebär att pedagogerna organiserat miljön på så sätt att barnen självständigt kan leka och utforska i den. Miljön ska därmed alltså inte vara utformad så att barnen ständigt behöver hjälp av en vuxen för att få tillgång till material de behöver i bland annat sin lek (Lenz Taguchi, 2013, s. 29, 102). Lika viktigt är det att pedagoger är uppmärksamma på hur barn interagerar med förskolans miljö för att pedagogerna ska veta hur de ska kunna utveckla miljön utifrån barnens intresse (Åberg & Lenz Taguchi, 2005, s. 33).

Vi kommer att använda oss av denna konstruktionistiska inriktning som belägg i vår resultat- och analysdel, eftersom att barn inom denna inriktning ses vara medkonstruktörer av sin egen kunskap, vilket vi vill ta reda på om våra intervjuade förskollärare också lyfter fram. Hur barns olika kompetenser utnyttjas och vilken betydelse miljön har för barns utveckling på förskolan är även det något som den konstruktionistiska inriktningen framhåller, och som vi vill sätta i relation till vår undersöknings resultat.

4 Metod och material

I nedanstående del kommer vi att redogöra för vårt val av metod, hur vi bearbetat den data vi samlat in samt vilka etiska ställningstaganden vi följt under undersökningens gång. Vi kommer även att presentera en metodreflektion där vi kommer att väga för- och nackdelar samt problematisera vårt metodval.

4.1 Urval

Vi har valt att bedriva vår undersökning på två förskolor belägna i södra Stockholm, som båda säger sig vara Reggio Emilia-inspirerade. Varför just dessa förskolor var relevanta för vår undersökning beror på att vi hört mycket om denna filosofi och dess inspirerande arbetssätt. Dessutom anser vi att vår undersökning kan ta stöd i vår valda teoretiska utgångspunkt som är en konstruktionistisk inriktning. Detta för att den konstruktionistiska inriktningen vi valt att beskriva vilar på professorn Lenz Taguchis bok *Varför pedagogisk dokumentation?* (2013) som utgår från Reggio Emilia-filosofin. Vi har valt att nedan presentera de förskollärare vi har intervjuat med endast en beskrivning av hur stora barngrupper de arbetar med, hur gamla barnen är som de arbetar med och hur deras arbetslag ser ut. Eftersom att förskollärarnas kön inte har någon relevans för resultatet har vi valt att benämna dem som förskollärare eller hen. Vi har valt att intervjua förskollärare som arbetar med barn i olika åldrar för att få ett helhetsintryck. Anledningen till att vi presenterar hur stor respektive förskollärares barngrupp är, beror på att det ger perspektiv till vårt syfte och frågeställningar. Detta eftersom att vad som anses vara en stor barngrupp är en tolkningsfråga och kan variera från person till person. Att ha denna information i åtanke tror vi kan hjälpa läsaren att förstå resultatet och våra resonemang kopplat till teoretisk utgångspunkt samt tidigare forskning.

Presentation av deltagande förskollärare och beskrivning av deras avdelning:

Förskollärare 1 – Arbetar på en 1-2-årsavdelning med tre heltidsanställda pedagoger på 14 barn.

Förskollärare 2 – Arbetar på en 1-2-årsavdelning med fyra heltidsanställda pedagoger på 18 barn.

Förskollärare 3 – Arbetar på en 2-3-årsavdelning med tre heltidsanställda pedagoger på 18 barn.

Förskollärare 4 – Arbetar på en 3-4-årsavdelning med tre heltidsanställda pedagoger på 21

barn.

Förskollärare 5 – Arbetar på en 4-5-årsavdelning med fyra heltidsanställda pedagoger på 35 barn.

Förskollärare 6 - Arbetar på en 4-5-årsavdelning med tre heltidsanställda pedagoger på 22 barn.

4.2 Förberedelser

Det vi inledde vår undersökning med var en litteratursökning för att finna relevant litteratur för vår undersökning. Vi ville hitta litteratur som hade mest relevans, det vill säga så nära vårt undersökningsområde som möjligt och så ny forskning som möjligt. Litteratursökning som ett första steg i en studie är det självklara att börja med. Det krävs tid för både insamlande och inläsning av litteratur som berör problemområdet. Anledningen till detta förarbete innan studien görs är för att finna en grund att utgå ifrån, bli upplyst om det aktuella kunskapsläget och för att hitta en annan inriktning på sin studie (Stukát, 2011, s. 25).

Innan vi påbörjade våra intervjuer tog vi kontakt med de tillänkta förskollärarna i god tid innan för att förklara vårt syfte med undersökningen. Vidare kom vi överens om en tid för att genomföra intervjuerna på. Vi informerade även om hur lång tid intervjuerna förväntades ta på ett ungefär. Detta gjorde vi för att kunna knyta en tidig kontakt med dem. I en intervjusituation är det bra med förtroende för att få den intervjuade att berätta och svara på dina frågor. Genom att tidigt informera om syftet och vikten av deras deltagande knyts en kontakt. Eftersom tid är en bristvara inom förskoleverksamheten är det bra att tidigt komma överens om en tid samt cirka hur lång tid som behöver avsättas för intervjun (Löfgren, 2014, s. 148-149).

4.3 Metod

Vilken typ av metodinriktning som passar för en undersökning beror på hur undersökningsproblemet är formulerat. När problemområdet handlar om att forskaren eller studenten ska tolka personers upplevelser kring forskningsområdet, passar en kvalitativ inriktad forskning väl (Patel & Davidsson, 2011, s. 14). Utifrån vårt val av syfte och frågeställning har vi valt att göra en kvalitativ inriktad forskning. Eftersom vår undersökning baseras på vilka uppfattningar förskollärare har kring stora barngrupper och hur de arbetar med dessa stora barngrupper, är det relevant med en kvalitativ metod. Det som kännetecknar en kvalitativ metod är att det bygger på insamlande av data genom intervjuer, observationer och textanalyser. Den data som framkommer av kvalitativa metoder består av bland annat av

händelser, upplevelser och tankar hos de studerade objekten (Ahrne & Svensson, 2011, s. 11-12).

Vidare bygger kvalitativa metoder på att undersökningen ska fortskrida under en längre tid. För studenter som genomför en vetenskaplig undersökning är det sällan möjligt att kunna bedriva en längre tids undersökning på en förskola. En students undersökning kan därför komprimeras genom en väl planerad och utarbetad studie (Roos, 2014, s. 47). Med tanke på att vår tid för att bedriva denna undersökning var mycket begränsad, valde vi att komprimera vår undersökning genom att ha en tydlig struktur för vad vi ville undersöka samt utarbetade en väl genomtänkt intervjuguide.

4.4 Material

Inom kvalitativa metoder finns stora variationer på huruvida intervjuer kan vara uppbyggda. Vi har i vår undersökning valt att använda oss av semistrukturerade intervjuer. Inför semistrukturerade intervjuer förbereder sig forskaren genom att skapa frågor utifrån olika teman. Dessa frågor ska ändå vara öppna så att de ger utrymme för den intervjuade att svara fritt (Patel & Davidson, 2011, s. 81-82). De teman som vi valt att utforma våra frågor utefter är barngruppens omfattning, struktur och organisation, miljö och kompetens. Denna metod i samband med en i förväg planerad intervjuguide tänkte vi skulle hjälpa oss att hålla oss till ämnesområdet under våra intervjuer. En intervjuguide innehåller färdiga frågor som utarbetats inför intervjuerna och ska vara till hjälp för forskaren att hålla sig till sitt ämnesområde under intervjutillfällena (Löfgren, 2014, s. 149). Något som är viktigt att tänka på i utformningen av frågor i en intervjuguide är i vilken ordning frågorna kommer och hur de är formulerade. Att inleda och avsluta neutralt med exempelvis bakgrundsfrågor eller egna tillägg för respondenten, det vill säga intervjupersonen, är av stor vikt. Däremellan ska det ges plats åt de frågor som är mer befogade för att besvara själva forskningsfrågorna. För att kunna besvara sin frågeställning krävs en god översikt om att intervjufrågorna täcker de områden som man vill få kunskap om. I utformandet av intervjufrågor är det därmed även till stor nytta att tänka på att frågorna inte är ledande, för långa, svårförståeliga eller förutsättande (Patel & Davidson, 2011, s. 77-78).

Vi valde att båda två delta under alla intervjuer, där en av oss fokuserade på att anteckna stödord och den andra fokuserade enbart på respondenten. Den person som hade sitt fulla fokus på respondenten var noga med att bemöta denne med gensvar och följdfrågor. Att vara två som genomför en intervju kan bidra till olika iakttagelser och uppfattningar. När två

personer intervjuar en tredje part kan även intervjuarna ha olika fokus under intervjun (Stukát, 2011, s. 46). Under intervjuerna valde vi att använda oss av inspelningsfunktionen på en av våra mobiltelefoner, detta med tillåtelse av de som intervjuades. Detta bidrog till att vi under tiden för intervjun som sagt inte behövde anteckna svaren och då kunde fokusera på förskollärarnas svar. Att använda sig av någon slags inspelningsutrustning under en intervju hjälper forskaren både under intervjun men även i en senare analys. Genom att spela in samtalet kan intervjuaren ha fullt fokus på att lyssna och den som blir intervjuad behöver inte heller avbryta sig för att intervjuaren ska hinna anteckna svaret. Intervjuaren måste självklart ha tillstånd från sitt intervjuobjekt (Löfgren, 2014, s. 149-150, Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011, s. 53).

Något vi tyckte var av stor vikt under våra intervjuer för att det skulle bli en lyckad intervju var att det skulle vara ett avslappnat klimat. Som tidigare nämnt skapade vi en tidig kontakt med de förskollärare vi skulle intervjuas där vi förklarade vårt syfte och ämnesområde. Vidare anser vi att det var viktigt att vara noga med både hur vi presenterade oss själva och hur vi inledde våra intervjuer. Det handlade bland annat om att berätta lite mer ingående om oss själva eller att be de deltagande att visa oss runt på förskolan innan intervjun. Vi tror att tidig kontakt, tydlighet och ett gott första intryck kan bidra till ett avslappnat klimat.

4.5 Transkribering

De inspelade intervjuerna transkriberade vi på så sätt att vi antecknade för hand. Detta tog en stund, men samtidigt fick vi tillfälle att verkligen lyssna flera gånger på de svar vi fått och påbörjade en analys direkt. Att transkribera och skriva ut själv, istället för att be någon annan göra det, innebär att forskaren eller studenten lär känna sitt material ordentligt. Hen kan påbörja att tolka svaren i intervjuerna under tiden transkriberingen sker, och därmed blir analysen och tolkningar mer fördjupade än om någon annan utför transkriberingen (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011, s. 54).

4.6 Metodreflektion

I det stora hela har vårt val av metod varit rätt utifrån vårt syfte, frågeställningar och vad vi ville undersöka. Fördelarna vi kan se med vår valda metod är att intervjuerna gav oss mycket data att använda oss av samt att datan var relevant för vårt syfte och frågeställningar. Vi vill därför tro att vår intervjuguide som vi använde oss av i intervjuerna var uppbyggd av frågor som berörde vårt ämne på rätt sätt. De nackdelar som vi däremot kan se med våra intervjuer

är att de flesta blev kortare än vi önskat (mellan 20-30 minuter långa). Vi funderar på om vi skulle ha utformat någon fråga på ett annat sätt eller haft fler frågor för att få lite längre intervjuer. Att vi valde att spela in våra intervjuer var både en stor fördel men även en nackdel. Fördelarna var att vi inte behövde göra tolkningar av respondenternas intervjuer, att vi kunde ha ett fullt fokus under intervjuerna samt att vi kunde påbörja en analys medan vi bearbetade materialet. En nackdel är dock att det tar en bra stund att transkribera materialet. I efterhand känner vi att vi borde ha varit tydligare i vårt informationsbrev med att vi önskade att få intervjua på ett ställe där vi kunde vara helt ostörda från övriga personer på förskolorna. Detta för att vi vid flera tillfällen under våra intervjuer blev avbrutna vilket ofta ledde till att respondenterna kom av sig.

Validiteten handlar om giltigheten i en undersökning och att man genom sitt metodval fokuserar på att ta reda på det man avser att undersöka (Stukát, 2011, s. 133-134).

Validiteten i vår undersökning kan ses genom att vi planerade för våra intervjuer noga genom att ta kontakt i god tid med de tilltänkta respondenterna. Vi utformade även inför våra intervjuer en intervjuguide i syfte att hålla oss till ämnet. Vi genomförde intervjuer på två olika förskolor med sex förskollärare totalt, svaren transkriberade vi sedan tillsammans. De problem vi stötte på under våra intervjuer var att vi vid två tillfällen blev avbrutna och respondenterna kom av sig på grund av detta. Vi löste det genom att inte göra så stor sak av det och sedan hjälpa respondenten att komma in på samma spår som tidigare. Det var även ett litet problem att vi fick lite kortare intervjuer än vi förväntat oss, men vi tycker samtidigt att den data vi fick kompenserar för det. De brister vi är medvetna om som kan ha påverkat vår undersöknings validitet är att vi aldrig kan vara helt säkra på att förskollärarna gett oss svar som de antar att vi vill höra eller om de inte vill erkänna några svagheter i verksamheten. Men vi anser trots allt att våra intervjufrågor höll sig till vårt syfte och frågeställningar samt att våra respondenter var relevanta då alla är verksamma förskollärare.

4.7 Etiska ställningstaganden

För att försäkra oss själva och våra respondenter om att undersökningen går rätt till har vi följt de fyra huvudkraven inom forskningsetiska principer. Inom forskningsetik är den viktigaste principen att informera om sin undersökning utifrån informationskravet. De tilltänkta personerna som ska delta har gett sitt samtycke till att delta samt att de fått information att de kan avbryta sin medverkan när de vill enligt samtyckeskravet. Om personerna fått informationen och gett sitt samtycke till att delta kallas det för informerande

samtycke. Det är viktigt att informera de personer som ska delta i en undersökning hur deras identitet skyddas och behandlas. Konfidentialitetskravet innebär att de personer som deltar ges fullständig konfidentialitet och att deras uppgifter behandlas så att inga utomstående kan få tag på det. Den data som samlas in under en undersökning får endast användas i forskningsändamål, det betyder exempelvis att studenten inte får diskutera med förskollärarna om den data som samlats in. Detta kallas nyttjandekravet. Efter att undersökningen är klar bör därför också anteckningar och ljudfiler från observationer, intervjuer eller insamlade enkäter raderas och slängas. Detta eftersom de endast ska användas i forskningsändamål och inte riskeras att hamna i någon annans händer (Löfdahl, 2014, s. 36, 38, Patel & Davidson, 2011, s. 74, Vetenskapsrådet, 2002).

Innan vi genomförde våra intervjuer kontaktade vi först förskolecheferna på de två förskolor vi tänkt genomföra våra intervjuer på. Vi informerade om syftet kring vår undersökning och hur vi tänkt gå tillväga för att genomföra undersökningen. Efter att vi fått deras tillåtelse kontaktade vi de förskollärare vi ville intervjua. Även för dem informerade vi enligt informationskravet om vårt syfte med undersökningen och vilken metod vi skulle använda i undersökningen, vilket var intervjuer. Innan vi påbörjade intervjuerna ville vi även få respondenternas godkännande enligt samtyckeskravet att delta eftersom att vi tidigare enbart fått tillåtelse av förskolecheferna som i sin tur talat med de tilltänkta förskollärarna.

Vi informerade de intervjuade förskollärarna att vi i vår undersökning vare sig skulle använda oss av namn på dem eller på förskolorna. Detta för att inte utomstående skulle kunna identifiera dem och förskolorna på något sätt enligt konfidentialitetskravet. Vi informerade dem även om att de inspelade intervjuerna skulle transkriberas och raderas efter att undersökningen och uppsatsen var klar, för att informationen inte skulle kunna hamna i fel händer. Detta helt i enlighet med nyttjandekravet.

4.8 Arbetsfördelning

Vi har valt att båda två sitta tillsammans under största delen av vårt uppsatsskrivande. Detta innebär att vi skrivit alla delar tillsammans, utfört intervjuerna tillsammans, gemensamt gjort litteratursökning och bearbetat material och text tillsammans. Vi har även gjort uppsatsens layout ihop. Det enda som vi valde att dela upp mellan oss två var litteraturläsningen och korrekturläsningen. Vi tror att vårt beslut att göra allt gemensamt både har haft sina för- och nackdelar. De fördelar vi kunnat se med att vi suttit tillsammans är att vi har kunnat reflektera

och diskutera vår texts innehåll och utformning under arbetets gång. Vi har även haft hjälp av varandra i de stunder det känts tungt och kunnat lyfta upp varandra med peppande ord. När vi tillsammans har skrivit vår uppsats har arbetsfördelningen sett ut på så sätt att en av oss suttit och skrivit på datorn medan den andra har formulerat det som ska skrivas och samtidigt kunnat titta i litteraturen. Det är viktigt att betona att dessa roller har vi turats om att ha under hela uppsatsskrivandet. Nackdelen med att vi valt att göra det mesta tillsammans är att det kan tänkas ha tagit längre tid, än om vi hade delat upp det mellan oss mer.

5 Resultat och analys

I denna del kommer vår redogörelse för de resultat vi fått ut av vår kvalitativa forskning om stora barngrupper. Resultatet och analysen kommer att vara uppdelade i teman som framträtt under bearbetningen av vårt material. De teman som vi har valt att bygga vår resultat- och analysdel på är *förskollärarnas uppfattningar om stora barngrupper, struktur och organisation i stora barngrupper* samt *miljöns utformning som hjälpmedel i stora barngrupper*. Inom dessa teman kommer det bland annat att presenteras vilka för- och nackdelar våra intervjuade förskollärare ser med stora barngrupper, vilka arbetsätt som gynnar barns utveckling och lärande i stora barngrupper samt vikten av pedagogers kompetens.

5.1 Förskollärarnas uppfattningar om stora barngrupper

Nedan kommer vi att presentera resultatet som besvarar vår frågeställning om hur förskollärare på två förskolor ser på stora barngrupper. Det som generellt framkommit utifrån de resultat vi fått från våra intervjuade förskollärare är att de ser mer fördelar än nackdelar med stora barngrupper. Hur stora barngrupperna kan tänkas vara enligt förskollärarna är alla eniga beror på åldern på barnen och detta för att de äldre barnen har utvecklats till att bli mer självgående redan från det att de är yngre. Generellt tycker förskollärarna att ju yngre barnen är desto mindre bör barngruppen vara. Förutom åldern som en faktor till hur stor en barngrupp upplevs vara, handlar det enligt förskollärarna även om barnens enskilda behov och hur verksamheten är organiserad.

Vi kan vara 21 barn och det kanske skulle kunna kännas som om man är mycket färre än när man har tio barn. Det handlar om vilka barn det är, hur man har organiserat det och vilka åldrar också (förskollärare 3).

5.1.1 Fördelar med stora barngrupper

De flesta förskollärarna anser att det definitivt finns många fördelar med stora barngrupper. Det första de betonar i sina intervjuer är hur fantastiskt det är att barnen får möta många olika personligheter och individer som en stor barngrupp innefattar. En enda av dessa förskollärare ser inga andra fördelar med stora barngrupper än att barnen får tillgång till fler kompisar i samma åldersspann. Enligt en annan förskollärare bidrar stora barngrupper till att barnen väljer att gruppera sig på många olika sätt, vilket denne ser som mycket positivt. Samma förskollärare berättar om en tidigare erfarenhet om när hen arbetat med en mindre barngrupp

på mindre personal, har det lett till att det oftare varit samma grupperingar bland barnen. Hen anser att en mindre barngrupp inte uppmuntrar till samma utbyte bland barnen som stora barngrupper gör.

En stor barngrupp ger större möjligheter för barnen att få variation på att hitta en kompis. Barn ska kunna ta tillvara på alla kompetenser i gruppen, genom att hitta någon med samma intresse, hitta sin motpol (förskollärare 6).

Förskollärarna svarar att den allra största fördelen med en stor barngrupp är att barnen använder varandra i sitt lärande, i sitt utforskande och i sin utveckling. De lyfter fram att det är hos varandra barnen hittar den största inspirationen och den största källan till utveckling och samtal. De anser även att det är i stora barngrupper som det kollegiala lärandet blir framträdande. Vidare anser förskollärarna att barnen kan använda varandra som resurser istället för att behöva ha ständig hjälp från en vuxen.

Mycket är positivt med stora barngrupper. I rutiner, i samarbete, genom att lära av varandra och att hjälpa varandra. Så det påverkar ju hela stämningen i gruppen. Egentligen räcker det med att en pedagog finns till hands under exempelvis påklädning. Om man hela tiden har arbetat för att barnen ska bli självständiga individer, att de ska hjälpa varandra (förskollärare 4).

Flera av de intervjuade förskollärarna tycker sig se ganska stor skillnad på om det är många barn som inte är på förskolan. Detta eftersom att de tycker att det kan bli lite långtråkigt med få barn samt att det inte är lika händelserikt. Är det färre barn på förskolan har förskollärarna sett att barnen oftast vänder sig till pedagogen, istället för att samtala med andra barn. När en pedagog inte finns nära till hands har förskollärarna märkt att barnen samtalar med varandra på ett helt annat sätt och att de har ett bättre samarbete. En av förskollärarna menar att barnen fungerar på ett annat sätt när det är färre barn på förskolan, både vad det gäller barns samspel och deras självständighet.

De fungerar mer som jag kan tänka mig att de fungerar hemma. Vi blir nästan lite som föräldrar, helt plötsligt tar de vuxna mycket mer plats. Och barnen reagerar med att inte vara som gruppmedlemmar (förskollärare 1).

Samma förskollärare tar även upp hur viktigt det är att förmedla fördelarna med en stor barngrupp till föräldrarna, där förskolläraren förklarar för föräldrarna att barnen lär mycket av varandra. I den aspekten anser förskolläraren att det inte finns några nackdelar med en stor barngrupp. Samma förskollärare som arbetar på en 1-2-årsavdelning, ser framemot att få nya

barn till avdelningen efter jul. Detta eftersom att pedagogerna på den avdelningen ser att de befintliga barnen har blivit väldigt trygga med varandra och är redo för att möta nya barn och få nya personligheter att lära känna. Förskolläraren tillägger att det behöver bli fler barn i gruppen för att få till en bra gruppdynamik.

En annan förskollärare talar om sin egen roll i stora barngrupper, där hen beskriver sig vara mer driven och effektiv i en stor barngrupp. Samma förskollärare svarar att hen föredrar en större barngrupp men med en till personal i sådana fall, hellre än att minska barnantalet.

I en för liten barngrupp kan det nästan bli lite långtråkigt, man blir nästan lite för slapp, man lutar sig tillbaka på ett annat sätt. Man är mer organiserad i en stor barngrupp, för att man vet att man hela tiden måste ha en struktur för att det ska fungera (förskollärare 3).

En förskollärare ser även stora barngrupper som en förberedelse inför framtiden. Hen säger att barnen genom att ingå i en stor barngrupp får lära sig att röra sig i en större organisation och i ett större sammanhang. Hen tror att detta är någonting som barnen kommer att ha igen i skolan eftersom de i skolan kommer att ingå i större sammanhang och organisationer.

5.1.2 Nackdelar med stora barngrupper

En förskollärare tycker själv inte att det finns några nackdelar med en stor barngrupp, men säger att det som skulle kunna bli en nackdel är om man som pedagog stirrar sig blind på antalet barn. Hen har i sitt yrkesliv erfarenhet av att pedagoger känner att en stor barngrupp fungerar så länge man är full personalstyrka, men är det personal borta blir det ohållbart. Nackdelen blir enligt förskolläraren att ha en sådan inställning där man anser att exempelvis två pedagoger på 22 barn inte ger en bra verksamhet. Den här inställningen är dock inte vad förskolläraren själv säger sig stå för.

Och nackdelen är också om man ser sig på sig själv som livegen. Alltså att det är jag som vuxen som är viktig för barns utveckling. Att det handlar om kvantitet, att det handlar om att man måste finnas där mycket. Att man inte ser att det är uppgiften, utmaningen, miljön och barnens relation till varandra som egentligen är det viktiga (förskollärare 1).

Andra förskollärare som svarar att man är mer organiserad och alert i en stor barngrupp och att det är något positivt, menar även att det kan vara en nackdel att man måste organisera sig. Detta för att det kan vara jobbigt att vara organiserad och alert om man har en dålig dag, är trött eller om någon personal är borta. Vidare svarar förskollärarna att klimatet i en barngrupp

handlar mycket om hur pedagogerna är. De betonar hur barnen påverkas av pedagogerna, exempelvis är pedagogerna högljudda blir även barnen högljudda.

En av förskollärarna nämner rutinsituationer som ett sammanhang där stora barngrupper kan bli till en nackdel. Detta eftersom det kan bli rörigt att ha så många barn samtidigt på ett mindre utrymme, exempelvis vid påklädning i hallen. Men förskolläraren säger att de valt att arbeta mycket med att barnen ska vara självständiga även vid rutinsituationer, vilket gör att pedagogerna kan slussa barnen till påklädning och det behöver inte bli lika trångt.

En barngrupp där man som pedagog inte hinner se, bemötta och lyssna på varje barn varje dag, är en för stor barngrupp som påverkar verksamheten negativt anser en av förskollärarna. Däremot tillägger samtidigt förskolläraren att hens upplevelse är att det aldrig händer att man inte ser eller bemöter varje barn under dagen. Samtidigt svarar en annan förskollärare att hens upplevelse är att hen har svårt att hinna se alla barn, speciellt vid rutinsituationer som exempelvis vid blöjbyten. Det bidrar till att det blir en hög ljudnivå och en stressig miljö för både barn och vuxna säger samma förskollärare.

Förut fanns det grindar på vår avdelning. Då kunde vi avgränsa barnen och hålla dem på en mindre yta. Men helt plötsligt fick vi inte ha det längre, så de blev nerplockade (förskollärare 2).

Tidigare berättar samma förskollärare att grindar hjälpte pedagogerna bland annat vid rutinsituationer, eftersom att de med hjälp av grindarna kunde hålla bättre koll på barnen när en pedagog försvann för att exempelvis byta blöjor.

5.1.3 Analys av för- och nackdelar med stora barngrupper

Resultatet av våra intervjuade förskollärare visar på att barngruppens omfattning inte kan bestämmas enbart utifrån siffror, utan att det handlar om andra faktorer såsom ålder och organisation. Detta i likhet med det som Skolverket (2013, s. 18-20) lyfter fram om att ett specifikt barnantal per grupp inte är det viktiga utan att kvaliteten och barnens bästa är det som ska vara styrande för hur stor en grupp bör vara. Vad som är utifrån barns bästa kan tolkas på olika sätt men utifrån vad vi fått ut av våra intervjuer går barns bästa att tolka som en verksamhet där barn får mötas, utbyta erfarenheter och lära av varandra. Rosenqvist (2014, s. 70) menar att barn som utsätts för många relationer, såsom i en stor barngrupp, riskerar att bli stressade eftersom antalet relationer blir för många att hantera. Det är i motsats till de svar förskollärarna gav oss, där de istället betonar hur en stor barngrupp erbjuder barnen variation

i relationer och olika gruppkonstellationer som bidrar till barns lärande. En förskollärare beskriver det också som om en barngrupp är för liten blir grupsammansättningarna mellan barnen enformiga och det bidrar till ett begränsat utbyte mellan barnen. Detta liknar ett synsätt Rosenqvist (2014, s. 80) har på alltför små barngrupper, där hon anser att de för små grupperna ger en begränsad möjlighet till samspel.

En av förskollärarna svarar att denne tycker att en barngrupp är för stor när hen inte hinner bemöta varje barn under sin arbetsdag, även om hen inte själv säger sig ha upplevt detta. Pramling Samuelsson, Williams, Sheridan & Hellman (2015, s. 9) beskriver likt det förskolläraren beskriver om att de stora barngrupperna försvårar pedagogernas uppgift att bemöta och utmana varje barn. Även om förskolläraren inte själv upplevt detta ännu, tolkar vi det som att hen ser detta som en varningsklocka då man i sådana fall skulle behöva se över verksamheten och varje enskilt barns behov.

Rosenqvist (2014, s. 99) tar upp hur förskollärare ser hinder i att arbeta utifrån förskolans läroplan i stora barngrupper när någon från arbetslaget är frånvarande. Detta kan tänkas påverka förskolans kvalitet. Flera av de förskollärare vi intervjuat känner igen dilemmat i att uppnå lika bra kvalitet i verksamheten när det är bortfall av personal. En annan förskollärare svarar också att inställningen till att inte kunna arbeta pedagogiskt vid frånvaro av personal förekommer på förskolor, men vill inte själv driva en verksamhet med den inställningen.

Inom den konstruktionistiska inriktningen betonas det att lärande uppstår i sociala sammanhang. Barns utveckling och lärande ses därmed inte helt ske på egen hand, utan främst i samspel med andra personer (Lenz Taguchi, 2013, s. 99-100). En av förskollärarna lyfter särskilt fram likt den konstruktionistiska inriktningen, att barn lär som mest i samspel med varandra. Vi kan dock tolka det som att förskolläraren till skillnad från den konstruktionistiska inriktningen, mer värderar samspelet som sker barn emellan än mellan barn och vuxen, där den vuxne är en medaktör. Trots detta kan vi se stora likheter med förskollärarens svar och den konstruktionistiska inriktningen.

5.2 Struktur och organisation i stora barngrupper

I nedanstående del kommer vår andra frågeställning att besvaras. Det gäller frågeställningen som handlar om hur förskollärarna beskriver att de strukturerar, organiserar och arbetar med stora barngrupper. Då denna fråga är relativt omfattande kommer svaren att återfinnas i denna rubrik men även i de underrubriker som följer.

Vikten av att ha struktur och att vara organiserad genomlyser resultatet av vår undersökning. Alla förskollärare betonar den stora vikten av struktur och organisation för att kunna bedriva en väl fungerande verksamhet med stora barngrupper. En förskollärare framhåller särskilt att det är verksamhetens personal och struktur som är den viktigaste biten. Om det är någonting som inte fungerar i en stor barngrupp är det enligt förskolläraren aldrig barnens fel. Hen anser att det finns barn som kan utmana en mer än andra och är svårare att arbeta med, men ansvaret ligger inte hos barnet utan helt hos pedagogen. De flesta förskollärarna svarar att arbetet i stora barngrupper både är och behöver vara strukturerat och organiserat, vilket de ser som positivt.

När du arbetar i en stor barngrupp måste du vara på tårna hela tiden. Du måste vara organiserad och du måste minutplanera hela dagen för annars förfaller det. Det här är väldigt positivt, för det här ger barnen så som jag ser det mer i det pedagogiska arbetet. Man anstränger sig ännu mera för att verkligen få ut det mesta av dagen (förskollärare 5).

Förskollärarna beskriver att de varje vecka verkligen måste planera sin verksamhet, för att den ska vara välfungerande. Det handlar om att planera för hur veckan ska se ut, vilka aktiviteter som ska ske och hur olika gruppkonstellationer ska se ut. Flera förskollärare anser att de vill ha en variation i hur uppdelningen av barngruppen ser ut under dagen.

Förskollärarna anser att det är viktigt att barnen varje dag får mötas i smågrupper för en mer fokuserad pedagogisk aktivitet men även att barnen ska få tillfälle att mötas i helgrupp under dagen. Många av förskollärarna nämner att de har ett morgonmöte där alla barn i helgrupp får möjlighet att mötas. Det är ofta under dessa möten som pedagogerna delger barnen information om vad som ska ske under dagen eller veckan. Vid de här tillfällena kan barnen enligt förskollärarna också dela med sig av deras tankar och intressen som kan ligga till grund för vilka aktiviteter och gruppkonstellationer som dagens verksamhet ska bestå av.

Flera av förskollärarna svarar att det är viktigt att det finns en tydlighet i arbetslaget för vilka långsiktiga mål de ska arbeta mot och att alla i arbetslaget arbetar mot samma mål. De menar att det är viktigt att ha långsiktiga mål som de börjar arbeta mot redan när barnen är små, särskilt viktigt är det i stora barngrupper.

Det är otroligt viktigt att ha gemensamma mål i arbetslaget som är långsiktiga. Vad är det vi vill? Det vi gör idag påverkar det vi kommer ha framåt i den här barngruppen. Tydliga mål utifrån läroplanen men också skapa förutsättningar för att barn ska lära av varandra (förskollärare 1).

Alla deltagande förskollärare är eniga om att det är oerhört viktigt att arbetslaget är samspelt. Detta för att de anser att om inte personalgruppen är samspelt blir inte heller barngruppen samspelt. Ett exempel som en av förskollärarna lyfter om ett samspelt arbetslag, är att oavsett vem barnen frågar av pedagogerna ska de alltid få samma svar gällande det som pedagoger behöver vara konsekventa med i en stor barngrupp. Det kan enligt denna förskollärare bland annat gälla regler och förhållningsätt. Ett sätt som flera förskollärare tar upp för att säkerställa att ett arbetslag arbetar samspelt är att ha sin struktur och planering tydligt nedskrivet. Förutom tydlighet hos arbetslaget är det enligt en av förskollärarna också viktigt att man som pedagog är tydlig med vad som förväntas av barnen. Där tillkommer enligt samma förskollärare att barnen visas tillit, respekt och tillåts ta ansvar av pedagogerna. Detta är egenskaper som hen anser är viktiga i stora barngrupper, då det enligt denna förskollärare bidrar till att barn blir mer trygg i sig själv och mer självständiga. Barns självständighet bidrar enligt förskolläraren till att arbetet med stora barngrupper underlättas. Vidare är hen noga med att betona att det inte ska ses som något negativt att barn får ta ansvar, utan att det är något barn ska få lära sig från första början.

5.2.1 Analys av struktur och organisation i stora barngrupper

Rosenqvist (2014, s. 68) har utifrån sin undersökning fått fram att förskollärare anser att stora barngrupper försvårar barns möjlighet till delaktighet och aktivitet i verksamheten. Vidare beskriver dessa förskollärare att stora barngrupper också bidrar till att det blir svårare att utföra aktiviteter, oavsett om de är planerade eller spontana. Det resultat vi fått fram av förskollärarna i vår undersökning går helt emot denna tidigare forskning. Detta med utgångspunkt i att de intervjuade förskollärarna svarat att ju större en barngrupp är desto mer organiserat och strukturerat är arbetslaget, vilket de ser positivt på. Med tanke på att förskollärarna uttrycker att de varje dag vill arbeta med mindre grupper i olika aktiviteter, tolkar vi som att de inte ser några svårigheter med att ha planerade aktiviteter i en stor barngrupp varje dag. Förskollärarna beskriver att de har samling på morgonen i helgrupp, där barnen ges möjlighet att få påverka sin dag. Detta tycker vi inte heller stämmer överens med det Rosenqvist ovan beskriver att hon fått fram i sin undersökning, att det skulle bli svårare för barn att få möjlighet att vara med och påverka verksamheten i stora barngrupper.

Pedagogers roll inom den konstruktionistiska inriktningen är att fungera som medkonstruktörer av barns kunskap i den aspekten av att det är pedagogerna som planerar och organiserar verksamheten på förskolan (Lenz Taguchi, 2013, s. 99). De förskollärare som

vi har intervjuat beskriver att de har en planering för varje vecka, men att de även har utformat långsiktiga mål att sträva mot, som en viktig del i arbetet med stora barngrupper. Detta visar på att de tankar om pedagogens roll inom den konstruktionistiska inriktningen, liknar de tankar som ligger till grund för pedagogernas roll hos de förskollärare som deltagit i vår undersökning.

5.2.2 Att organisera barnen i smågrupper

Alla de intervjuade förskollärarna svarar att en lösning de har på de stora barngrupperna är att organisera barnen till att arbeta i mindre grupper. Enligt förskollärarna bidrar de mindre indelade grupperna gentemot den stora barngruppen i sin helhet, till att barn ges bättre förutsättningar till att få höras, synas och ta plats. I de mindre grupperna anser förskollärarna att det är lättare att se det enskilda barnets lärande och där blir det även lättare för pedagogerna att se var barnet befinner sig i sitt lärande. Därpå menar förskollärarna att genom att de kan se var barnet befinner sig kan de få reda vad barnet behöver, vilket stöd det kan tänkas behöva eller hur man kan utmana barnet vidare i sitt lärande. En förskollärare påpekar att indelningen av barnen inte får resultera i allt för små grupper. Detta eftersom att det med för få barn i en gruppkonstellation inte blir någon gruppdynamik utan istället oftast tvåsamhet, säger förskolläraren.

Förskollärarna förklarar att barnen ofta får välja själva utifrån deras intressen, i vilken aktivitetsgrupp de vill vara delaktiga i under dagen. Antalet i de olika grupperna är oftast begränsade även om förskollärarna säger sig vara flexibla till en viss del beroende på vilken aktivitet det gäller. Förskollärarna säger att trots att barnen oftast själva får välja aktivitetsgrupp, kan det ibland behövas att man som pedagog går in och styr vilka barn som ska ingå i aktivitetsgrupperna. En anledning till att pedagogerna går in och styr grupper säger de kan bero på att när barnen får välja själva, väljer de oftast samma aktivitet eller utefter vad en kompis valt. Förskollärarna anser att genom att styra grupperna ibland kan de ge barnen möjligheten att upptäcka något nytt eller samspela med barn de annars inte väljer att umgås med i lika stor utsträckning. Ibland kan även gruppindelningen styras utifrån hur man som pedagog tar tillvara på barnens kompetenser. Exempelvis beskriver flera förskollärare hur de kan låta ett barn som är drivande i en aktivitet få arbeta tillsammans med ett barn som är mer försiktigt samt att barnen får möjlighet att möta olikheter.

När barnen inte väljer sina grupper själva sker ofta indelningen strategiskt och utifrån barns enskilda behov. Vilka barn behöver till exempel mycket vuxenkontakt och stöd?

Man säger att barn ska mötas lika utifrån sina förutsättningar, men jag menar att barn ska mötas olika utifrån sina olika förutsättningar. Det är viktigt när man jobbar med stora barngrupper. För det finns barn som behöver mer stöd och vuxenkontakt och de måste ha rätt till att få det. Det handlar om olikhet (förskollärare 1).

I de små grupperna kan man ha så många olika konstellationer så att barnen alltid får träffa nya människor. På så sätt får barnen ta del av nya tankar och sätt att se på saker (förskollärare 3).

Förskollärarna talar även om självständiga grupper som ett hjälpmedel i de stora barngrupperna för att kunna arbeta i mindre grupper. De beskriver att när de är tre pedagoger har de oftast fyra olika aktivitetsgrupper, där en av grupperna är en självgående aktivitetsgrupp och de andra tre har en pedagog närvarande. De förskollärare vi intervjuat tycker att det är nödvändigt att i stora barngrupper kunna dela upp barnen i självgående grupper för att kunna minska barnantalet i de mindre grupperna, för att på så sätt få större möjlighet till att se varje barn. Förskollärarna beskriver att även om det är en pedagog borta gör de på samma sätt med gruppindelningar, då de anser att det verkligen är nödvändigt att barnen kan ingå i självgående grupper.

Det handlar hela tiden om vad vi som pedagoger gör. Jag har ju jobbat själv med 22 barn i några dagar. För det handlar ju inte alltid om att det är en vuxen som driver den här gruppverksamheten. Det handlar ju om vilka utmaningar du presenterar för barngruppen och att du redan innan dess har strukturen för hur de fungerar. Fyra grupper har vi varje dag oavsett om vi är tre pedagoger, eller en eller två (förskollärare 1).

En förskollärare förklarar att det är efter att pedagogerna har observerat verksamheten som de kunnat se vilka aktiviteter som fungerar bättre att ha självgående grupper i. Vidare förklarar förskolläraren att om man har fem barn ensamma i byggrummet måste pedagogerna tänka på vad det är för utmaning som ska finnas där. Exempelvis beskriver förskolläraren att i byggrummet skulle man kunna ha utmaningen att barnen en dag ska bygga högt och kan ta hjälp av en inspirationsbild. Barnen får också möjlighet att dokumentera sitt eget arbete främst genom att de får ta bilder på sitt arbete som de sedan får berätta om. Förskolläraren säger att pedagogerna även tittar in på arbetet i de självgående grupperna och ber barnen berätta om det de gjort.

5.2.3 Analys av att organisera barn i smågrupper

Våra intervjuade förskollärare ser uppdelningen i mindre grupper som en lösning på de stora barngrupperna, precis som Rosenqvist (2014, s. 21) poängterar att det är av stor vikt att organisera en stor barngrupp genom att dela upp barnen i mindre grupper. Sheridan (2009, s. 47) redogör för att mindre grupper av barn på förskolan ger bättre förutsättningar för lärande och samspel. Detta stämmer till en viss del överens med det resultat som framkommit i vår undersökning. Förskollärarna vi intervjuat beskriver nämligen att de mindre grupperna bidrar till att barns enskilda och sociala lärande blir mer framträdande och att de mindre grupperna möjliggör att alla barn kan få höras och synas. Även om förskollärarna inte ordagrant uttalar att de mindre grupperna skulle ge bättre förutsättningar för barns lärande, tolkar vi det som att det är det de menar. Detta eftersom att de varje dag delar upp barnen i mindre grupper kanske de ändå har en tanke med att de mindre grupperna faktiskt ger bättre förutsättningar, precis som Sheridan lyfter. Även den konstruktionistiska inriktningen framhåller att när barn får delta i meningsfulla sammanhang, utvecklas deras självkänsla (Lenz Taguchi, 2013, s. 102). Detta tolkar vi som att även förskollärarna lyfter när de talar om att uppdelning i mindre grupper ger alla barn möjlighet att få höras och synas. Vi antar att förskollärarna ser barns möjlighet till att få höras och synas som en viktig del av deras utveckling och självkänsla. Förskollärarna uppfattar också att det är i de mindre grupperna som det enskilda barnet blir desto mer synligt, vilket stämmer överens med det Pramling Samuelsson, Williams och Sheridan (2015, s. 10) tar upp om att pedagoger ges bättre förutsättningar till att uppmärksamma varje barns enskilda lärande i de mindre grupperna.

Enligt den konstruktionistiska inriktningen ses olika grupsammansättningar kunna bidra till att barn kan få syn på olika sätt att tänka och göra, vilket i sin tur kan leda till att barn utvecklar sitt tänkande. Detta innebär utifrån den konstruktionistiska inriktningen att barn är med och skapar sin egen kunskap. På det här sättet ses barngruppen som en resurs i tillämpningen av kunskap på förskolan (Lenz Taguchi, 2013, s. 99-100). De förskollärare vi intervjuat värderar högt att dela upp barnen i mindre grupper som dessutom varierar i vilka barn som ingår i grupperna. Hur grupperna delas in kan, enligt förskollärarna, bero på bland annat barnens intresse men gruppindelningen kan även styras av pedagogers tankar om att exempelvis ett barn kan driva ett annat barn framåt i gruppaktiviteter. Detta tolkar vi som att förskollärarna likt den konstruktionistiska inriktningen varierar grupsammansättningar på förskolan för att barnen ska få lära av varandra i ett utbyte av tankar och kunskap. Den konstruktionistiska inriktningen betonar att barngruppen bör ses som en resurs på förskolan,

vilket vi tolkar att de intervjuade förskollärarna också anser. Detta eftersom att de bland annat delar in grupper för att använda barns kompetenser inom en viss aktivitet till att föra varandra framåt i sin utveckling. Dessutom använder sig förskollärarna i vår undersökning av självgående grupper, vilket vi också tolkar som att de ser barngruppen som en resurs i arbetet på förskolan med stora barngrupper.

5.2.4 Pedagogernas kompetens

Bland de deltagande förskollärarna anses kompetens vara grundläggande för att kunna utforma och bedriva en god verksamhet bestående av stora barngrupper. Däremot skiljer sig uppfattningarna mellan förskollärarna angående vad som anses vara rätt kompetens. Alla förskollärare tycker att pedagogernas utbildning har betydelse för hur kompetent pedagogerna är, men det är endast en av förskollärarna som anser att utbildning är den viktigaste kompetensen.

Jag tycker att utbildning är mycket viktigt. Även om det ibland händer att det kommer någon utbildad som är en stjärna och kan fånga barnen (förskollärare 2).

Utbildning är en sak, men erfarenheten bär vi alltid med oss. Hur möter jag många barn? Är det att vara hård, ödmjuk eller lyssnande? Vad funkar bäst? Det beror på hur man är som person och vad man bär med sig (förskollärare 4).

Utbildning har såklart betydelse men personlighet spelar också in. Man kan ha hur mycket utbildning som helst utan att vara en reflekterande person (förskollärare 1).

De andra förskollärarna ser på kompetens som så mycket mer än vilken utbildning pedagogerna har. De säger sig utöver utbildning även värdesätta personliga egenskaper som att man som pedagog är trygg, lugn, nyfiken, flexibel och driven. Vidare anser förskollärarna att erfarenhet har stor betydelse för att erhålla sig rätt kompetens för att arbeta i stora barngrupper. En av förskollärarna svarar att erfarenhet är det som gett hen mest kunskaper om arbetet med stora barngrupper. Samma förskollärare berättar om hur hen tidigare haft lösningen att när barngruppen känts för stor, stöjig och ohanterlig så har man gått ut på gården. Nu efter att förskolläraren säger sig ha lärt av sina erfarenheter ser hen på den lösningen som alldeles för enkel och ogenomtänkt. Hen säger att det egentligen inte blir lugnare ute på gården, utan att pedagogerna bara inte ser att gruppen är lika stöjig ute. Förskolläraren säger att det är kul att kunna se vilka framsteg som gjorts med hjälp av en bra

struktur. Enligt förskolläraren innebär en bra struktur bland annat att man är medveten om att när man gör eller tänker på ett visst sätt ger det resultat som vidare går att dra erfarenhet av.

Två av de intervjuade förskollärarna lyfter särskilt fram hur viktigt det är att vara driven som pedagog när man arbetar med stora barngrupper. Men de förklarar båda två att det egentligen skulle kunna räcka med att en i arbetslaget är drivande och tydlig för att denne vidare ska kunna guida de övriga i arbetslaget mot att utveckla verksamheten. En av dessa två förskollärare betonar att man inte kan vara lika kompetenta i ett arbetslag och därmed kanske inte heller har samma förståelse för uppdraget. Däremot lyfter förskolläraren att alla i arbetslaget erhåller olika kompetenser som man som pedagog kan dela med sig av i arbetslaget.

5.2.5 Analys av pedagogernas kompetens

Våra intervjuade förskollärare ser kompetensen hos pedagoger som en grundläggande del av för att utforma en god verksamhet bestående av stora barngrupper. Detta stämmer överens med det Sheridan, Williams och Sandberg (2011, s. 139-140) beskriver i Vetenskapsrådets resultatdialog 2011, om att förskollärarkompetensen är en väsentlig del för barns utveckling och lärande. De beskriver vidare att det handlar om kompetenser såsom social och organisatorisk kompetens, där bland annat förskolläraren ska vara samarbetsvillig och ha en vilja att utveckla och förändra verksamheten. Det som framkommit utifrån förskollärarnas svar är att det är särskilt fyra kompetenser som anses viktiga i arbetet med stora barngrupper. Dessa är utbildning, erfarenhet, personliga egenskaper och att man är en driven pedagog eller att det åtminstone finns en pedagog i arbetslaget som är driven till att föra verksamheten framåt. Vi ser en likhet i det de intervjuade förskollärarna tar upp om att det krävs en driven pedagog som för verksamheten framåt med det den ovan nämnda forskningen framhåller om betydelsen av att man som pedagog är villig att utveckla och förändra verksamheten. Vi tolkar det som att förskollärarna menar att en driven pedagog har kompetens att förändra verksamheten till det bättre.

Rosenqvist (2014, s. 58-60) lyfter att de förskollärare som deltagit i hennes studie anser att pedagogers utbildningsgrad ses som en viktig del i ett arbetslag, där högre utbildning ger högre kompetens. Men hon betonar också att det handlar om hela arbetslagets samlade kompetenser och att inte enbart utbildningsgrad har betydelse i arbetet med stora barngrupper. Till stor del överensstämmer det som de intervjuade förskollärarna beskrivit om kompetens med det som framkommit i Rosenqvists studie. En likhet vi tycker det finns är att

förskollärarna vi har intervjuat betonar utbildning som en betydelsefull faktor i arbetet med stora barngrupper, men det är bara en förskollärare som understryker utbildning som det viktigaste. En annan likhet vi ser är det Rosenqvist beskriver om att även arbetslagets samlade kompetenser har betydelse, då de intervjuade förskollärarna ser att alla i arbetslaget har olika kompetenser att tillföra.

5.2.6 Att använda pedagogisk dokumentation som verktyg

Flera förskollärare framhåller den pedagogiska dokumentation som ett viktigt verktyg i stora barngrupper för att upprätthålla kvalitet i verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen anser förskollärarna ger dem möjlighet att kunna se, följa upp och utveckla både verksamheten och barnen utifrån det sociala lärandet som står i fokus men även det enskilda barnets lärande. Många förskollärare anser att det ofta är i de mindre uppdelade grupperna som det enskilda lärandet blir lättare att se. I dessa grupper beskriver förskollärarna att deras roll är att lyssna, observera, dokumentera och reflektera kring det som sker hela tiden tillsammans med barnen, för att kunna utmana dem vidare.

Den pedagogiska dokumentationen hjälper oss på alla punkter både för att se det enskilda barnets lärande och det sociala lärandet i gruppen. Även om man har en stor barngrupp är det viktigt att man ser individen i gruppen, det är vår skyldighet som pedagog (förskollärare 5).

En viktig del i arbetet med stora barngrupper som flera förskollärare lyfter fram är vikten av att vara väl insatt i förskolans läroplan. Genom att vara insatt i läroplanen förstår man, enligt förskollärarna, förmodligen hur viktigt det är att ha en reflekterande miljö och uppföljning av barns utveckling och lärande. För att kunna göra detta anser förskollärarna att det är av stor vikt att man som pedagog har tydligt avsatt tid både för individuell dokumentation och avdelningsreflektion. Detta för att dokumentation och reflektion enligt förskollärarna används som hjälpmedel till att se om arbetslaget når läroplansmålen. Vidare menar förskollärarna att detta bidrar till att pedagogerna själva känner sig trygga i att barn får det de behöver trots stora barngrupper. En förskollärare exemplifierar hur deras avdelningsreflektion kan se ut. Där tar de upp den dokumentation de fört vid några olika aktivitetstillfällen och går igenom vad det är de ser för att veta vad barnen behöver och vilka utmaningar som behövs för att komma vidare.

5.2.7 Analys av att använda pedagogisk dokumentation som verktyg

Pramling Samuelsson, Williams och Sheridan (2015, s. 2-3) redogör för att stora barngrupper gör det svårt för pedagogerna att följa upp barnen i deras utveckling och lärande. Våra intervjuade förskollärare talar om hur de använder sig av pedagogisk dokumentation främst i gruppaktiviteter, där det enskilda lärandet blir synligt i det sociala sammanhang som barnet befinner sig i. Vidare betonar de intervjuade förskollärarna att dokumentation och reflektion är ett verktyg i deras arbete för att kunna följa upp barnen samt för att se om verksamheten uppnår de läroplansmål som är uppsatta. Vi tolkar det som att det den ovan nämnda forskningen lyfter som ett problem i stora barngrupper är något som de förskollärare vi intervjuat kan ha hittat en lösning på. Detta genom att de använder sig av dokumentation och reflektion som verktyg för att kunna se både vad varje enskilt barn och vad barngruppen i helhet behöver. Vidare bidrar detta till att pedagoger ges möjlighet till att utmana barnen och att utveckla verksamheten utifrån det.

Inom den konstruktionistiska inriktningen tas reflektion kring dokumentation upp som en del av det som utvecklar barns tankeförmåga. Det är när pedagogerna tillsammans med barnen har reflektioner kring dokumentation som barns ges möjlighet att få utveckla sin tankeförmåga, eftersom barnen får möjlighet att reflektera kring den dokumenterade situationen ur olika perspektiv (Lenz Taguchi, 2013, s. 9, 102). Även de förskollärare som deltagit i vår undersökning beskriver, likt den konstruktionistiska inriktningen, att pedagogisk dokumentation används för att utmana barnen i deras utveckling och lärande.

5.3 Miljöns utformning som hjälpmedel i stora barngrupper

Alla förskollärare betonar starkt hur viktig miljön är i arbetet med stora barngrupper. En av förskollärarna anser att en bra miljö slukar många barn och att det bidrar till att den stora barngruppen delar in sig själva i mindre grupper. Flera av förskollärarna benämner även miljön som den tredje pedagogen vilket de förklarar som att miljön ska kunna fungera som en extra pedagog på avdelningen. Förskollärarna beskriver generellt att en bra miljö ska vara utforskande, rik på material, självgående och föränderlig. Med föränderlig säger sig förskollärarna mena att man som pedagog är villig att förändra miljön fortlöpande med utgångspunkt i barns intressen. Fungerar inte miljön svarar förskollärarna att det bland annat bidrar till att det blir stökigt och högljutt. Är det så att miljön inte fungerar svarar en av dessa förskollärare att det är av stor vikt att man som pedagog förändrar den genom att exempelvis

möblera om, ta bort material eller tillföra material. Samma förskollärare känner att hen skulle kunna vara ensam med hela barngruppen så länge miljön är väl fungerande.

Miljön är ovärderlig. Du måste verkligen ha gått in och tittat på varenda detalj. Särskilt att miljön ska uppmuntra till uppdelning av mindre grupper där man möts men även aktiviteter där man ska få vara själv och andra ställen där man kan vara flera, det ska finnas både och. Miljön måste vara spännande och kreativ där man vill arbeta. Den ska vara tydlig med vad man förväntas göra där (förskollärare 5).

De intervjuade förskollärarna tar alla upp hur de utformar hörnor, stationer eller rum i rummen i miljön som en hjälp i arbetet med stora barngrupper. Förskollärarna förklarar att det ska finnas stationer som är självinstruerande och tydligt uppbyggda så att barnen själva vet vad de ska göra där. Men förskollärarna anser att det även ska finnas stationer där pedagogerna är med i barnens utforskande. En förskollärare beskriver att det bör finnas lika många stationer på en avdelning som det finns barn och att det är på det sättet man ska tänka när man som pedagog utformar avdelningens miljö. Samma förskollärare talar också om att det ska finnas variation i hur många barn som är tänkta att kunna delta vid varje station. Anledningen till detta förklarar förskolläraren beror dels på hur många barn som har intresse för de olika stationerna, dels på vad man tänker ska ske vid de olika stationerna. Hen tar exempelvis upp att en station som är utformad för att dialogen mellan barn ska utvecklas kanske bara har plats för två barn. Det viktigaste förskolläraren framställer är att stationerna ska uppmuntra till möten mellan barn.

Varje station är ett möte mellan ett visst antal barn. Vi pedagoger ska tänka på vad barnen ska mötas kring vid de olika stationerna. Det ska inte bara vara den vuxne som skapar möten, utan det ska vara miljön som skapar möten mellan barn (förskollärare 1).

Flera förskollärare anser att förskolans lokaler kan påverka vilka förutsättningar varje förskola har i utformandet av en god miljö i arbetet med stora barngrupper. Om förskolan består av många små rum, beskriver förskollärarna att det kan bli svårare att arbeta med stora barngrupper då det inte går att ha samma överblick. Alla förskollärarna svarar att i ett stort rum är det lättare att ha en överblick över barnen. Det mest önskvärda är att ha en variation av små och stora rum, där de mindre rummen kan innehålla stationer som är tänkta att vara mer självgående och de större rummen ska innehålla flera stationer där pedagogerna kan vara stöttande, utmanande och där de kan observera barnen. En av förskollärarna anser att det är viktigt med flexibilitet, för om lokalerna är för små måste man ändå få in så många olika hörnor som möjligt. Förskolläraren beskriver att då är det kanske så att man på grund av de

små lokalerna löser det genom att ha en grupp barn som arbetar ute varje förmiddag. Alla förskollärarna är eniga om att de inte kan påverka lokalernas storlek eller utformning men gör det bästa av det de har, för att uppnå en god verksamhet ändå.

5.3.1 Analys av miljöns utformning som hjälpmedel i stora barngrupper

Miljön ska enligt den konstruktionistiska inriktningen vara utformad efter vad pedagoger anser att miljön ska bidra med. Miljön ska utefter både barns och pedagogers tycke kunna förändras över tid (Lenz Taguchi, 2013, s. 29). Förändringen bör grundas i hur barn integrerar med miljön och vad de är intresserade av (Åberg & Lenz Taguchi, 2005, s. 33). Miljöns utformning ses enligt de förskollärare vi intervjuat som en ovärderlig hjälp i arbetet med stora barngrupper och hur man ska tänka kring den liknar det som den konstruktionistiska inriktningen framhåller om miljön. De intervjuade förskollärarna observerar barnen i verksamhetens miljö för att se hur miljön fungerar i arbetet med stora barngrupper. Fungerar inte miljön förändrar de den, precis som den konstruktionistiska inriktningen, utifrån barns intresse. Även allmänna råd för förskolan från Skolverket (2013, s. 16) beskriver att miljön ska vara flexibel, föränderlig och anpassad efter barngruppens intresse och behov.

Lenz Taguchi (2013, s. 102) beskriver utifrån en konstruktionistisk inriktning om den tredje pedagogen, som är hämtat ifrån Reggio Emilia-filosofin. Det innebär att pedagogerna har utformat miljön på ett sätt som gör att barnen kan arbeta mycket självständigt i den, vilket gör att miljön ses som en extra pedagog på förskolan. Även de förskollärare som deltagit i vår undersökning beskriver att miljön ska fungera som den tredje pedagogen och blir därmed en hjälp i arbetet med de stora barngrupperna.

Både Persson (2008, s. 76) och våra intervjuade förskollärare beskriver hur det i förskolans miljö ska finnas tydliga hörnor med olika aktiviteter där barnen kan arbeta självständigt. Förskollärarna i vår undersökning lyfter, till skillnad från det Persson framhåller, att det är av ännu större vikt att miljön är uppbyggd på detta sätt med självständiga aktivitetshörnor för att underlätta arbetet med en stor barngrupp. De förskollärare som vi har intervjuat lyfter fram hur dessa olika hörnor även utformas med en tanke kring att barnen ska mötas vid de olika hörnorna. Detta liknar det som tas upp i Allmänna råd för förskolan om att miljön bidrar till relationerna på förskolan på det sättet att olika ställen inbjuder till olika möten (Skolverket, 2013, s. 26). De intervjuade förskollärarna svarar att miljön ska uppmuntra till möten mellan barnen och att bland annat dialogen ska kunna utvecklas där. Vi tolkar förskollärarnas tankar

bakom detta som en liknelse med det som den konstruktionistiska inriktningen framhåller om att kommunikation med andra barn är en viktig faktor för barns lärande. Inriktningen beskriver även att barn i kommunikation med varandra utbyter tankar, erfarenheter och strategier, vilket vi tolkar att de förskollärare vi intervjuat menar kan ske bland annat med hjälp av miljön (Lenz Taguchi, 2013, s. 102).

6 Slutsats och sammanfattning

I denna avslutande del kommer vi att presentera en sammanfattning och slutsats av det resultat som framkommit utifrån intervjuerna med förskollärarna i vår undersökning. För att tydliggöra att våra frågeställningar har blivit besvarade kommer dessa att presenteras var för sig med tydliga rubriker. Vi kommer även att lite mer fritt diskutera kring tankar som väckts hos oss under undersökningens gång. Avslutningsvis kommer vi att ge exempel på vidare forskning som skulle kunna vara intressant med utgångspunkt i vår undersöknings resultat.

6.1 Hur ser förskollärare på två förskolor på de stora barngrupperna?

Den slutsats som vi har kunnat dra utifrån vårt resultat gällande frågeställningen om hur förskollärare på två förskolor ser på de stora barngrupperna, är att stora barngrupper övervägande uppfattas som något positivt. Den allra största fördelen med stora barngrupper som förskollärarna betonar är att det kollegiala lärandet mellan barnen blir ledande, eftersom att barnen behöver varandra ännu mer i en stor barngrupp. Det kollegiala lärandet innebär enligt förskollärarna att barnen använder varandra som resurser till att utbyta kunskap och att lära tillsammans, vilket förskollärarna anser ligger till grund för hur barn lär och utvecklas i en stor barngrupp.

Vidare ses en stor fördel med stora barngrupper vara att barnen både ges ett större utbud av olika personligheter att möta men även en variation av deltagande i olika grupperingar. Förskollärarna menar att stora barngrupper leder till att barnen inte behöver gruppera sig på samma sätt hela tiden, vilket de upplever att barnen lätt gör i mindre barngrupper. Ett större utbud av olika personligheter kan öppna upp för interaktion mellan barn så att de både kan hitta sin motpol eller barn med samma intresse som dem själva. Gruppdynamiken blir på ett helt annat sätt i en stor barngrupp enligt förskollärarna, då barnen mer förlitar sig på sig själva och varandra än en vuxen, vilket ses som mycket positivt och eftersträvänsvärt i en stor barngrupp. Barn i en stor barngrupp får också enligt förskollärarna en förberedelse inför skolstarten, där de också kommer att ingå i stora grupper av barn.

Förskollärarna uttalade sig inte om att de själva upplever några större nackdelar med stora barngrupper. Däremot uppfattade vi det mer som att de stora nackdelar de nämner är sådant som de tror att pedagoger i allmänhet skulle kunna tänkas tycka om stora barngrupper. Däribland nämner de intervjuade förskollärarna det som en nackdel att som pedagog fokusera för mycket på antalet barn, då de anser att antalet inte ger en rättvis bild av hur en stor

barngrupp upplevs och fungerar. En annan nackdel som de tar upp men inte själva säger sig ha upplevt, är att man i en stor barngrupp inte hinner se och bemöta varje barn under en dag. Den nackdel vi dock tolkar som att de själva kan relatera till är att man i en stor barngrupp behöver vara organiserad och alert, något som de egentligen tycker är positivt. Men att det blir till en nackdel om man har en dålig dag eller är trött och ändå behöver vara organiserad och alert. En annan nackdel som en av förskollärarna tar upp är också bristen på plats som stora barngrupper kan medföra vid exempelvis rutinsituationer. Men hen anser att ett sådant problem lätt går att lösa med rätt medel.

6.2 Hur beskriver förskollärarna att de strukturerar, organiserar och arbetar i stora barngrupper, för att ge barn möjlighet till utveckling och lärande?

Slutsatsen gällande hur förskollärarna vi intervjuat beskriver att de strukturerar, organiserar och arbetar i stora barngrupper för att ge barn möjlighet till utveckling och lärande, är att det är många faktorer som spelar in för hur man som pedagog arbetar för att kunna utforma en god verksamhet. Struktur och organisation är det som de intervjuade förskollärarna anser vara det grundläggande för en god verksamhet. Förskollärarna uppfattar att arbetet med stora barngrupper är och behöver vara strukturerat och organiserat, vilket enligt dem är positivt. I struktur och organisation ingår det att pedagogerna behöver ha en tydlig planering över hur varje dag och varje vecka ska se ut.

Resultatet i vår undersökning visar på att de intervjuade förskollärare understryker hur viktigt det är i stora barngrupper att dela upp barnen i mindre grupper varje dag, även om de ser värdet i att barngruppen någon gång under dagen får mötas i helgrupp. Genom att dela upp barnen i mindre grupper ges barnen enligt förskollärarna bättre möjlighet till att få synas, höras och ta plats. Det är även i de mindre grupperna som förskollärarna säger sig lättare se det enskilda barnets lärande. För att kunna dela upp barnen i mindre grupper behöver det enligt förskollärarna finnas minst en grupp som är självgående. Utifrån den aspekten ses därför självgående grupper som ett hjälpmedel i stora barngrupper oavsett om arbetslaget är komplett eller om någon pedagog är borta. I de självgående grupperna är det enligt en av förskollärarna viktigt att det där presenteras en utmaning för barnen som de får ta sig an. Gruppindelningen organiseras ibland utifrån barns intressen men ibland även för att ta tillvara barns olika kompetenser.

Struktur och organisation innefattar också enligt förskollärarna ett arbetslag som är samspelt och arbetar enhetligt. Med det menar förskollärarna att pedagogerna i arbetslaget arbetar mot samma mål, tidigt har utformat långsiktiga mål och att alla i arbetslaget har samma förhållningssätt gentemot barnen. För att garantera att verksamheten och pedagogerna arbetar på ett enhetligt sätt är det enligt de intervjuade förskollärarna viktigt att struktur och planering finns tydligt nedskrivet.

En av förskollärarna vi intervjuat lyfter fram hur god struktur och organisation bör innefattas av att barn ges tillit, respekt och chans till att ta eget ansvar. Detta menar förskolläraren enbart är positivt, då det både stärker barnen i att bli självständiga individer och blir en hjälp för pedagogerna i arbetet med stora barngrupper. Som vi tidigare nämnt arbetar förskollärarna för att kunna utveckla självständiga barn och grupper, vi tycker oss se att det är en stor hjälp i stora barngrupper för de förskollärare vi intervjuat.

Förskollärarna är eniga om att pedagogers kompetens ligger till grund för att kunna strukturera, organisera och arbeta i en stor barngrupp. Utbildningen säger sig förskollärarna ha betydelse för kompetensen, men det de värderar högre är personliga egenskaper såsom att vara trygg, lugn, flexibel och driven. Att vara driven säger förskollärarna är en av stor vikt för att kunna föra verksamheten framåt i arbetet med stora barngrupper. Hur de menar att man får en god kompetens betonar de har bland annat att göra med erfarenhet. Detta eftersom att erfarenhet ger kunskap om vad som fungerar och inte fungerar i en verksamhet, vilket vidare utökar pedagogers kompetens till att kunna arbeta strukturerat och organiserat i stora barngrupper.

Ett annat resultat gällande frågan hur förskollärarna beskriver att de strukturerar, organiserar och arbetar i stora barngrupper, är att de använder sig av pedagogisk dokumentation och reflektion som ett hjälpmedel. Det blir till ett hjälpmedel eftersom att den pedagogiska dokumentationen och att reflektera hjälper pedagogerna att se, följa upp och utveckla både barnens sociala och enskilda lärande men även verksamheten i sig. Enligt förskollärarna är det viktigt att de som pedagoger ständigt lyssnar, observerar, dokumenterar och reflekterar tillsammans med barnen. Det reflekterande tänkandet grundas enligt förskollärarna på att man som pedagog är väl insatt i läroplanen och att det därför är viktigt att de får avsatt tid för dokumentation och reflektion.

Enligt förskollärarna betydelsefull del i hur de strukturerar, organiserar och arbetar med stora barngrupper, är miljöns utformning. Miljön benämns utav flera av förskollärarna som

den tredje pedagogen, vilket menas med att miljön fungerar som en extra pedagog. En god miljö som enligt förskollärarna slukar många barn är en miljö som är rik, utforskande och självgående. Förskollärarna betonar att miljön även ska vara föränderlig och utformas utifrån barnens aktuella intressen. Ett konkret sätt förskollärarna säger sig använda miljön till för att kunna arbeta med stora barngrupper, är att organisera tydliga hörnor, stationer eller rum i rummen. Dessa ska vara varierade i vilka aktiviteter som erbjuds, hur många barn som ska delta vid varje station samt huruvida en pedagog ska vara närvarande eller om de är självständiga. Förskollärarna nämner att lokalernas utformning kan ha betydelse för arbetet med stora barngrupper, men samtidigt är de alla överens om att de själva inte kan påverka exempelvis storleken och därför är flexibla och gör det bästa av det de har.

6.3 Diskussion

Även om vi gick in i den här undersökningen med en strävan om att vara helt objektiva har vi ändå överraskats av resultatets utfall. Detta eftersom att vårt resultat går emot den forskning som vi tidigare har läst som till största del beskriver negativa konsekvenser som uppkommer av stora barngrupper. I efterhand tror vi att vi omedvetet förväntade oss att våra intervjuer till stor del skulle ge oss liknande resultat som vi har tagit del av i tidigare forskning och medierapportering. Istället möttes vi av förskollärare som värdesätter stora barngrupper, då de ser betydligt fler fördelar än nackdelar med det. Vi finner det intressant att så få nackdelar nämndes och att de nackdelar som togs upp mer handlade om de svårigheter pedagogerna kan ställas inför när de ska utforma verksamheten med betoning på struktur och organisation. En förskollärare nämner att man kan ha barn som utmanar en mer än andra, men är fast besluten om att man aldrig kan beskylla barnen om man har problem i barngruppen, utan att det istället handlar om pedagogernas arbete. Vi upplever att förskollärarna överlag verkar ha den här inställningen och om då verksamheten inte fungerar ser de till verksamhetens struktur, organisation och miljö istället för att ta den enkla vägen och beskylla barngruppen. Vi har själva tidigare erfarenheter av pedagoger som tycker synd om sig själva för att de anser sig ha fått jobbiga barn, när de i själva verket kanske istället borde se över sin struktur, organisation och miljö på avdelningen.

Så här i efterhand har vi funderat på hur det kan komma sig att de förskollärare vi har intervjuat är så positiva när vi har läst så mycket negativt om stora barngrupper. Vi försökte se om det fanns något mönster som kan ha haft betydelse för resultatets utfall. Detta eftersom att svaren vi fått av förskollärarna liknar varandras fastän de allihop arbetar på två olika

förskolor, ingen arbetar på samma avdelning och de arbetar med olika åldrar. Det enda mönster vi faktiskt kan se är att båda förskolorna säger sig vara Reggio Emilia-inspirerade. Vi kan givetvis bara spekulera i om detta har någon betydelse för deras positiva inställning till arbetet i stora barngrupper. Utifrån den kunskapen vi har om Reggio Emilia-filosofin som vi har fått ta del av under en delkurs på högskolan, kan vi se att begrepp som: det kompetenta barnet, bejakandet av olikhet och miljön som den tredje pedagogen, i stor utsträckning är det som förskollärarna i sina intervjuer utgår ifrån i sina svar. Med utgångspunkt i detta tror vi därför att deras positiva inställning till stora barngrupper kan ha att göra med att förskollärarna arbetar med denna filosofi som en av grunderna i sina verksamheter.

Någonting vi i relation till Reggio Emilia-filosofin la märke till under intervjuerna var att förskollärarna verkligen verkar brinna för miljöns utformning och dess betydelse för arbetet med stora barngrupper. När vi genomförde våra intervjuer hann förskollärarna börja berätta om hur viktig miljön är långt innan vi ens kom till den fråga vi hade gällande miljöns betydelse. Vi har därför fått uppfattningen om att miljön är ovärderlig och verkar vara någonting som förskollärarna lägger mycket tid på. Vi finner det även väldigt intressant att miljön är en sådan viktig del i arbetet med stora barngrupper för dessa förskollärare, när en av dem till och med säger att hen skulle kunna vara ensam pedagog med hela barngruppen så länge det finns en välfungerande miljö. Förskollärarna tar också upp att miljön och självständiga grupper av barn bidrar till att samma struktur och organisation av mindre grupper kan bevaras varje dag trots frånvaro av personal. Vi tycker att detta sätt att tänka är intressant och absolut någonting vi kommer att ha i åtanke i vårt framtida yrkesliv.

För att återkoppla till den fråga vi ställde oss själva i inledningen, om att vi på grund av den negativa inställningen till stora barngrupper helt enkelt bör ge upp vår strävan efter att uppnå kvalitet i våra framtida yrkesroller som förskollärare, känner vi oss efter att ha utfört denna undersökning motiverade till att bedriva en verksamhet med god kvalitet trots de stora barngrupperna. Vi känner oss alltså inte alls lika bekymrade utan snarare mer inspirerade till att anta alla de utmaningar som våra blivande förskolläraryrken kan tänkas ge oss.

6.4 Vidare forskning

Eftersom att vi genomfört intervjuer på två förskolor som säger sig vara Reggio Emilia-inspirerade och fått det resultat som vi fått, anser vi att det vore intressant att som vidare forskning undersöka om Reggio Emilia-filosofin har någon betydelse för det resultat vi fått. Vidare forskning skulle därför kunna bygga på att jämföra vilka uppfattningar förskollärare

som arbetar på exempelvis en Montessori-förskola, en Reggio Emilia-förskola och en traditionell förskola, har om stora barngrupper. Undersökningen skulle då handla om det är så att uppfattningarna liknar varandra eller om de skiljer sig åt, beroende på vilken pedagogisk inriktning förskolorna har.

7 Litteraturlista

Eriksson-Zetterquist, Ulla & Ahrne, Göran (2011). Intervjuer. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber

Göteborgs Universitet (2015). *Gruppstorlekens betydelse för barns möjligheter att lära och utvecklas i förskolan*.

Tillgänglig: < <http://ipkl.gu.se/forskning/forskningsprojekt/gruppstorlek> > (2015-10-22)

Lenz Taguchi, Hillevi (2013). *Varför pedagogisk dokumentation? Verktyg för lärande och förändring i förskolan och skolan*. Malmö: Gleerup

Löfdahl, Annica (2014). God forskningssed - regelverk och etiska förhållningssätt. I:

Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber

Löfgren, Håkan (2014). Lärarberättelser från förskolan. I: Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber

Mårdsjö Olsson, Ann-Charlotte (2010). *Att lära andra lära: medveten strategi för lärande i förskolan*. Stockholm: Liber

Patel, Runa & Davidson, Bo (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur

Persson, Sven (2008). *Forskning om villkor för yngre barns lärande i förskola, förskoleklass och fritidshem*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Pramling Samuelsson, Ingrid, Williams, Pia & Sheridan, Sonja (2015). Stora barngrupper i förskolan relaterat till läroplanens intentioner. *Tidskrift för nordisk barnhageforskning*, Vol. 9(7), 1-14. Tillgänglig: < <https://journals.hioa.no/index.php/nbf/article/viewFile/1012/1173> > (2015-10-19)

Pramling Samuelsson, Ingrid, Williams, Pia, Sheridan, Sonja & Hellman, Annette (2015). Swedish preschool teachers' ideas of the ideal preschool group. *Journal of Early Childhood Research*, 1-17. Tillgänglig: < <http://ecr.sagepub.com/content/early/2015/03/16/1476718X14559233.full.pdf+html> > (2015-10-19)

Roos, Carin (2014). Att berätta om små barn - att göra en minietnografisk studie. I: Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber

Rosenqvist, Annika (2014). *Förskollärares perspektiv på barngruppsstorleken i förskolan*. Licentiatuppsats. Göteborgs universitet. Tillgänglig: < https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/37516/1/gupea_2077_37516_1.pdf > (2015-10-19)

Senneby, Johanna (2014). 50-procentig ökning av stora barngrupper. (Elektronisk) *Dagens arena* 5 september. Tillgänglig: < <http://www.dagensarena.se/innehall/50-procentig-okning-av-stora-barngrupper/> > (2015-10-02)

Sheridan, Sonja, Williams, Pia & Sandberg, Anette (2011). Förskollärarkompetens i förändring. I: Vetenskapsrådet *Resultatdialog 2011*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig: < <https://www.vr.se/download/18.9b19d771342fcdf4fc8000676/Resultatdialog2011-utbildningsvetenskaplig-forskning.pdf> > (2015-10-19)

Sheridan, Sonja (2009). Perspektiv på lärande. I: Sheridan, Sonja, Pramling Samuelsson, Ingrid & Johansson, Eva (red) *Barns tidiga lärande: en tvärsnittsstudie om förskolan som miljö för barns lärande*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis

Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan lpfö 98 (rev. 2010)*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2013). *Allmänna råd med kommentarer för förskolan*. Stockholm: Skolverket

Stukát, Staffan (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Thorén, Mats (2015). Stora barngrupper hinder för lärande i förskolan. (Elektronisk) *Lärarnas tidning* 21 maj. Tillgänglig: < <http://www.lararnasnyheter.se/lararnas-tidning/2015/05/21/stora-barngrupper-hinder-larande-forskolan> > (2015-10-02)

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (Elektronisk) Tillgänglig: < <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> > (2015-10-05)

Westin, Josefin (2014). 113 000 barn går i stora barngrupper. (Elektronisk) *Aftonbladet* 8 januari. Tillgänglig: < <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article18138490.ab> > (2015-10-02)

Williams, Pia (2006). *När barn lär av varandra: samlärande i praktiken*. Stockholm: Liber

Åberg, Ann & Lenz Taguchi, Hillevi (2005). *Lyssnandets pedagogik: etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. Stockholm: Liber

8 Bilaga

Intervjuguide

Bakgrundsfrågor:

- Hur många år har du arbetat inom barnomsorgen?
- Hur många år har du jobbat på den här förskolan?
- Hur många anställda är ni på avdelningen?
- Hur många barn har ni på er avdelning? Vilken ålder är det på barnen?

Barngruppens omfattning:

- Vad anser du är en för stor barngrupp?
- Vad finns det fördelar respektive nackdelar med en stor barngrupp?

Struktur och organisation:

- Hur strukturerar, organiserar och arbetar ni med en stor barngrupp?
- På vilket sätt anser du att pedagogernas kompetens har betydelse för arbetet med en stor barngrupp?
- Vilka tycker du är de allra viktigaste komponenterna för att få en stor barngrupp att fungera?

Miljön:

- Vilken betydelse har miljön för arbetet med en stor barngrupp?
- Spelar lokalernas utformning roll? I så fall, på vilket sätt?

Övrigt:

- Har du något eget tillägg?